

POWŁOKA (10) sb f

Oba o oraz a jasne.

sg N powłoka (3). ◇ [G powłoki.] ◇ A powłokę (3). ◇ I powłoką (2). ◇ pl N powłoki (2). ◇ [I powłok(a)mi.]

Sł stp w innym znaczeniu, Cn notuje, Linde XVII – XVIII w.

1. Warstwa substancji pokrywająca jakąś powierzchnię; bielmo (3) :

W porównaniu (1): Też [sal armoniacum] bielmo z oka [pądza y powłokę ktora bywa na oku iako by błonka, zdziera. *FalZioł* III 41c.

Wyrażenie: »powłoka oczu, która bywa na oku« (2:1): Mocz iego [gwoździka] iest we wnątrz vdy počilać/ oczy czyścić, fwem fcieraniem powłokę oczu zdzierać/ y duchy widzenia počilać. *FalZioł* I 60c, III 31c, 41c.

Szereg: »powłoka i zaćmienie« (1): Kolurium iest fniey [żywicy zwanej serapinum] barzo wyborne na powłokę y na zaćmienie oczu/ naprzeciwo z ftępowaniu wody ku zrzenicy/ zową to kataracta. *FalZioł* III 31c.

2. Okrycie, tkanina służąca do przykrywania łóżka itp.; opertorium Mącz; integumentum, involucrum, tegumentum Cn (5) : *ZapMaz* II Ł 1/71; Twoie iaśli fluffalo powłoką okrafitz/ ij wfłelkim obyczaiem dóftoynie pozlocitz. *OpecŻyw* 19.

W porównaniu (1): Twym rozumem ták miernie ziemiá vřádzoná/ Ze ná wieki nie będzie nigdy poruřzoná. Ná téy/ iáko powłoká/ przepáści leżáły/ A góry niezmierzoné wody zákrywáły. *KochPs* 155.

Szereg: »powłoka albo powleczenie« (1): Opertorium, idem, Też powłoká álbo powleczenie czego. *Mącz* 279b.

a. Powłoczka, poszwa na pościel (1) : cusinam pychova [!] splocyenna powłoka *ZapMaz* VI 6/297; [pierzyna czeladna z powłoką, 2 zagłówwki, 1 z powłoką, drugi bez powłoki *InwMieszcz* 1559 nr 91, 1570 nr 159, 1579 nr 221, 1587 nr 264].

a. [coll. Bielizna pościelowa: Powłoka: 5 poszew cwelichowych z modrzem, wielkich; szterzy poszwy cwelichowe, białe z wierz[ch]nich pierzyn *InwMieszcz* 1575 nr 200.]

3. Uciążliwe przenoszenie się z miejsca na miejsce; włóczenie po sądach (2) : Przeto zábiégáiąc temu/ áby té niepotrzebné powłoki y vtráty fzláchty nie były ná potym: Vřtáwiamy tą Conřtitiúią [...] *SarnStat* 1148; [GilPos 3 (Linde)].

Szereg: »powłoka a uciřnienie« (1): Izařby fie thego [dochodzenia sprawiedliwořci] nie mogło vkroćić? Izařby fie tho nie mogło w krotřzą formułę wpráwić? [...] áby wřdy tákie powłoki/ á tákie vćiřnienie nędznych ludzi iáko tákó vřtáło. *RejZwierc* 189v.

Synonimy: **1.** białek, białořć, bielmo, błona, błonka, łuska; **2.** nakrycie, pokrycie; **a.** poszewka, poszwa.

Cf POWLECZENIE